

Vystudovaný nábytkář a restaurátor Roman Slaný stál během rozhovoru ve své dílně po kotníky v hoblovačkách. Tráví v ní spoustu času a pod jeho rukama znovu ožívá starý nábytek nebo se nový rodí! Zkušenosti předává žákům ve škole, kde se před tím on sám vyučil. Ale také mnohem starším ročníkům v řezbářských kurzech. „Lidé si sem chodí manuální práci odpočinout a jsou rádi, že se něco naučí“ říká Roman Slaný.

TOMÁŠ HÁJEK

novinář, fotograf

LN Jak se jmenuje obor, který jste vystudoval a který vyučujete ve škole?

Ríkám o sobě, že jsem umělecký nábytkář a restaurátor. Obor, který jsem vystudoval a který učím na Střední škole stavebních řemesel v Brně-Bosonohách, se ale oficiálně jmenuje umělecko-řemeslné zpracování dřeva. Je to v podstatě to, co dřív byl truhlář nebo ještě lépe stolař. Po maturitě jsem pokračoval studiem na restaurátorské škole v Brně.

LN Co vás k řemeslu přivedlo?

Dřevo mě zajímalo už od dětství, tak někdy od šesti let, kdy jsem začal stavět pomáhat v dílně. On byl vyučený stavební truhlář. Vyrůstal jsem v době, kdy kluci jako já byli považováni za výrobní jednotku ve chvíli, kdy byli schopni uvést kolečka nebo skládat desky. Jsem ještě z generace, kdy jsme jako děti doma pomáhali. Nebyl internet, počítač nebo nějaké videohry, to pro nás bylo něco kosmického. Takže já jsem strávil dětství frézováním palubek, odebíráním dřeva a skládáním fošen. Bylo to tedy pro mě něco velmi přirozeného, jenom jsem si třeba ještě v patnácti letech nedovedl představit, co ta práce pak konkrétně bude obnášet, aby si tím člověk vydělával peníze. No a vidíte, nakonec se dřevem pracuji sedmadvacet let.

LN Věnoval se truhlářině u vás v rodině i někdo jiný, než váš tatínek?

Ne, my jsme byli vždycky sedlácká rodina, která ale po válce kvůli komunistickému režimu přišla o celé hospodářství. Pradědečkovi zabavili, co mohli. A můj táta se tudíž vyučil stavebním truhlářem. Tedy dělal všechny ty dřevěné části, které jsou pevně spjaté s domem jako jsou schody, okna, parapety. Zatím já coby nábytkář dělám zase postele, stoly, židle.

LN Pojďme být ještě konkrétnější v tom, co přesně děláte?

Já jsem si to vlastně dlouho nedovedl představit a ani ve škole jsem se to nějak nedozvěděl, co po nás lidé budou chtít. Takže hned po vyučení jsem si zařídil živnost a zaměřil jsem se na zakázky, které ostatní řemeslníci dělat nechávají. Buď proto, že to byla špatně placená práce nebo byla náročná či zdoluhavá.

LN Co to třeba je?

Postupně jsem například začal opravovat okna dveře na památkově chráněných budovách, podílel jsem se na restaurátorských pracích například při obnově Špilberka nebo Jurkovičovy vily. Kromě toho vyrábím designový nábytek a dělám klasičtější práci ze dřeva, což je dneska čím dál větší vzácnost. Občas se mi stane, že někdo zavolá, že si koupil kubík dřeva, ale nemá ho kde ohoblovat, protože nenašel nikoho, kdo by měl hoblovačku. Mnoho truhlářů už dneska dělá jen z aglomerovaných materiálů jako je třeba „dřevotřískka“. Občas chce někdo vytvořit kopii nějaké sochy. Takže jsem dělal kopii barokní sochy svatého Jana Nepomuckého v životní velikosti pro naši farnost v Bílovicích.

LN Má v době všech těch rádob nábytkářských řetězců ještě cenu kupovat si opravový nábytek ze dřeva? Je tam obří rozdíl v ceně. A má cenu si ty staré věci nechat opravovat?

Lidé si nutně musí uvědomit, že civilizace v té krátkodobé spotřebě recyklace nemůže fungovat do nekonečna. Zdroje nejsou nevyčerpatelné a i těm obnovitelným to nějakou dobu trvá. Rozhodně má smysl vyrábět kvalitní věci a opravovat je, protože pak víte, že se na ně můžete spolehnout. A další věc, je že řada kousek nábytku, které se mi dostávají pod ruce, jsou v rodinách třeba i sto a více let. A právě to je také součástí kontinuity rodin.

LN Vidíte, a spousta lidí je nechce, považují to za staré harampáčí... Věci po babičce či prababičce jsou

Umělecký nábytkář a restaurátor Roman Slaný (druhý zprava) z jihomoravských Řícmanic spolu se svými žáky.

FOTO ARCHIV ROMANA SLANÉHO (3X)

Řemeslo někdy bolí

Vyrůstal v době, kdy bylo zvykem, že děti doma pomáhají. Internet ani počítačové hry nebyly, a tak pracoval s otcem v truhlářské dílně. Nakonec v ní **Roman Slaný** zůstal i v dospělosti a své znalosti a zkušenosti z oboru umělecký nábytkář a restaurátor předává v kurzech lidem, kteří si chtějí u tvůrčí práce odpočinout.

Starý nábytek má smysl opravovat, můžete se na něj spolehnout, říká Roman Slaný.

strašně důležité, protože to patří k našim kořenům a pokud bychom o ty ně přišli, tak nám nezbude vůbec nic. Kdybych to řekl pozitivně. Jsme vyspělá středoevropská země a lidé se už nasytili laciné nadprodukce. Naopak se chtějí čím dál více odlišovat kvalitou. Takže podle mě má velký význam řemeslo nejen dělat, ale také se ho nově i učit!

LN Dají se opravovat také levné kusy nábytku?

Bohužel v devadesáti procentech případů tento nábytek vyrobený na krátkodobou spotřebu opravit nejde. Použití materiálu často prostě opravit není možné, řada jiných věcí se sice opravit dá, ale stejně pak nefungují, jak byste chtěli. Naproti tomu sto padesát let stará komoda je po renovaci jako nová. A hlavně je funkční a můžete ji používat dalších sto let.

LN Jsou nějaké věci, které vás baví nebo naopak něco co neděláte rád?

Nejhorší je srážka s blbcem, to mě nebaví. Ale pokud jde o truhlářinu, tak dělám všechno rád!

LN Víte, že kromě klasických věcí jste dělal také jeden poměrně netradiční projekt, vytvoření několika kusů tradičních moravských klátů, tedy historických včelích úlů. Jak jste se k tomu dostal?

Na učilišti v Brně-Bosonohách jsme chtěli naše žáky učit tradiční lidové techniky jako je řezbářství, výroba šindelů, opracování surové kulatiny ručními nástroji. Aby si to mohli vyzkoušet, vznikl tenhle projekt jako doplněk ke studiu. Zjistili jsme totiž, že v posledních letech práce s těmito tradičními nástroji, jako jsou sekery, teslice, pořízy vymizely.

LN Co obnáší výroba klátů?

Udělat klát není snadné. Nejprve jsme museli zjistit, jak historicky včelí úl vlastně vypadal. Naštěstí se některé zachovaly ve skanzenech, tam jsme čerpali. Každý klát se odvíjí podle kusu kmene, který máte k dispozici. Náročné je to především proto, že je to ruční práce, která bolí. Máte puchýře, bolavá záda, bolí vás ruce, je to fyzicky velmi náročné. A k tomu samozřejmě musíte zvládnout to klasické nářadí a nástroje.

LN Kromě toho, že vyučujete ve škole děti nebo řekněme žáky, tak učíte i ročníky, které jsou výrazně starší než vy. Už sedm let vedete řezbářské kurzy. Jak vás to napadlo?

Jednou v pátek ráno se za mnou v dílně v Řícmanicích zastavil pán, který chtěl zrestaurovat židli, ale ne jako zakázku. Pán si ji chtěl opravit sám, pro manželku. Takže jsem mu poradil, jak na to a dal mu nějaký materiál. A nevím, jak se

Sv. Jan Nepomucký pro farnost v Bílovicích

to povedlo, ale ten den se u mě takto zastavili tři lidé, úplně náhodou. Vždy jsem poradil, pomohl, ale nic jsem za ten den nevydělal. Tak jsem si vymyslel tyhle kurzy, o které je čím dál větší zájem. Hlásí se víc lidí, než jsem vůbec schopen uspokojit.

LN Kolik účastníků těmi kurzy projde a co je to vlastně za lidi? Jsou to třeba lidé z oboru, kteří se chtějí zdokonalit?

Ročně uspořádám tak devět až deset, třídních řezbářských kurzů. Do toho nějaké kurzy ostření nástrojů, dílnou mi ročně projde tak kolem stovky lidí. Rada z nich se vrací. Dokonce mám jednoho pána, který měl teď jít na jeho dvacátý řezbářský kurz. Jedna skupina chodí pravidelně dvakrát do roka vyrobit si něco ze dřeva. Jsou lidé nejrůznějších profesí - lékaři, policisté, advokáti, ajťáci, vysokoškolsky vzdělaní lidé. Ti všichni si vlastně chodí do dílny odpočinout.

LN S čím nejčastěji přicházejí lidé do kurzu, jaká je jejich „diagnóza“?

Klasicky jsou to většinou chlapi kolem padesáti let. Jsou unavení z kancelářské práce, která není moc tvůrčí. Hodně z nich směřuje k syndromu vyhoření, většina hledá možnost zpomalit, vyrobit nějaký hmatatelný výsledek. Každý ale chce trochu něco jiného. A právě to je na dřevu to krásné. Tento materiál vám do-

volí udělat s ním úplně cokoli, takže každý si tvoří to svoje unikátní dílo. A lidé přicházejí pro konkrétní znalosti, jak ostřit nástroje, jak vybrat materiál, jak s ním pracovat. Co je také důležité, že na těch kurzech se sejde stejná krevní skupina lidí.

LN Čím to je?

Dřevo je materiál, který nějak přitahuje příjemné lidi. Když už se přihlásí do kurzu, jdou tam rádi, chtějí se něco naučit. A co je pro mě naprosto úžasné, že zpravidla jsou účastníci starší než já. Většinou ve věku mých rodičů nebo je jim dokonce i víc. Přesto mě poslouchají a berou jako odborníka. Toho si moc vážím!

LN Hezky se to poslouchá. Přesto, přemýšlel jste někdy o tom, že byste práci nechal? Nebo vás to nikdy nenapadlo?

Ano přemýšlel. Prvního půl roku poté, co jsem se stal živnostníkem. Byl jsem přesvědčený, že to dlouho nevydržím. Ale to nebylo kvůli tomu řemeslu samotnému, ale kvůli té byrokracii kolem.

LN Přál byste si, aby ve vaší práci pokračovaly i vaše děti?

Jsou ještě malé, takže nevím. Dílna je pro ně součástí jejich života a já se moc těším, až budu pořádat kurzy pro tatínky s dětmi. Ale nikdy nevíte, jak to dopadne. Můžete si nakrásně malovat, jak předejte řemeslo potomkům, ale nutit je do toho nemůžete. Takže mám krizový plán, kdyby moje děti nechtěly tu dílnu převzít. Předám ji nejlepšímu ze svých kurzistů.

G.B